

S. Sayısı : 184

Tasarruf bonoları ihracına dair kanun lâiyhası ve Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (I/593)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar dairesi müdürlüğü

Sayı : 6/1232

27 - III - 1941

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Tasarruf bonoları ihracına dair Maliye vekilliğince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetince 21 - III - 1941 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Dr. R. Saydam

Mucip sebepler lâiyhası

Küçük tasarruf sahiplerinin bankalara tevdi ve bir işte istimal etmedikleri paralarını kârlı ve emin şartlarla bir intifa sahası temin edilmek ve bu suretle toplanacak paralardan millî müdafaa'nın fevkalâde masrafları hususunda istifade olunmak maksadile diğer bazı memleketlerde olduğu gibi «Tasarruf bonoları» ihdası düşünülmüştür.

Bu teşebbüsten hem vatandaşlar hem de Devlet için azamî istifade temin edilmek üzere işin tasarrufları toplamak cihetinin bir Devlet müessesesi olan ve Türkiye Cümhuriyet Merkez bankasile sıkı irtibatı bulunan ve bu itibarla banka usullerile hareket ederek daha ziyade muvaffak olması beklenen Amortisman sandığına tevdi muvafık görülmüştür.

Lâiyhanın birinci ve üçüncü maddeleri bonoları cazip kılacak Hazine kefaletine ve vergi muafiyetlerine taallük etmektedir.

İkinci, dördüncü maddeler bonoların ihraç ve itfa şartlarını ve müruru zaman hükümlerini ihtiva eylemektedir.

Beşinci ve altıncı maddeler ise bonolar hasılının Hazineye sureti intikalini ve istimali tarzını ifade etmektedir.

Maliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Maliye encümeni

Esas No. 1/593

Karar No. 35

14 - IV - 1941

Yüksek Reisliğe

Tasarruf bonoları ihdasına dair Maliye vekilliğince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetininin 21 - III - 1941 tarihli toplantısında Büyük Millet Meclisine arzı kararlaştırıldığı Başvekilliğin

27 - III - 1941 tarihli ve 6/1232 numaralı tezkeresinde Yüksek Reisliğe bildirilen kanun lâiyhası Encümenimize havale edilmiş olmakla Maliye vekili ve Maliye nakit işleri umum müdürü ha-

zır buldukları halde tetkik olundu.

Lâyihamın tanzimini mucip sebeplere ve verilen izahlara göre tasarruf bonoları ihdasile güdülen maksat bir işe yatırılmıyarak hareketsiz tutulan paralara kârlı ve emin bir kazanç gösterilerek :

1 - Halk arasında inkişaf etmekte olduğu memnuniyetle görülen tasarruf fikrinin daha fazla yayılması;

2 - Uzun vadeli istikrazların uzun vadeli mevduat faiz nisbetlerini tanzimde oynadıkları rolün benzerinin kısa vadeli mevduat faiz nisbetlerinin tanziminde de tekrarlanması;

3 - Hazinenin ihraca mezun olduğu evrakı nakdiyeden tasarruf bonoları satış hasılına tekbül eden miktarının tedavüle çıkarılmıyarak Türk parası kıymetinin muhafazasına bu suretle de yardım edilmesi;

4 - Avrupa harbinden doğan umumî buhranda millî müdafaanın mütemadiyen fazlalaşan ihtiyaçlarını karşılamak üzere hemen her memleketin (teslibat bonusu), (Millî müdafaâ bonusu), (tasarruf sertifikası) ihraç nevinden almış ve almakta bulunmuş olduğu malî tedbirlerin küçük bir tecrübesini de memleketimizde yaparak vatandaşların ceplerinde ve evlerinde nema getirtiliyerek duran paralarından Millî müdafaanın fevkalâde masraflarını temin etmek gibi hepimiz için aziz bir işte faydalanılması olduğu anlaşılmış ve teklif Encümenimizce de tamamilde yerinde ve vaktinde yapılmış pek muvafık bir malî muamele olarak telâkki edilmiştir.

Filhakika, veraset ve intikal vergisi de dahil olduğu halde her türlü vergi ve resimden muaf tutulmak, hamiline muharrer bulunmak, 3 ve 6 ve 9 aylık ve bir buçuk ve nihayet iki seneye kadar kısa vadeli ve 5 ve 10 ve 20 lira gibi her keseye elverişli olmak ve tâbi buldukları faiz nisbetleri bu müddetlerle bankalara yatırılan paraların getirdikleri faiz nisbetlerinden de cüzî yüksek olmak suretile ve Hazine kefaletile ihraç tasavvur edilen tasarruf bonolarına ait her türlü muamelelerin bir Devlet müessesesi ve Türkiye Cumhuriyeti Merkez bankasile sıkı alâkalı

olan amortisman sandığı delâletile ifası, bahse mevzu malî teşebbüsün muvaffakiyetine zaman teşkil edeceği gibi banka şubesi bulunmayan yerlerde satış ve faizin ödenmesine mal sandıklarının tavsiti de umumî rağbeti tahakkuk ettirerek gerek küçük tasarruf sahiplerine, gerek Türk parasına ve gerek millî müdafaaya hizmet edilmiş olacağı şüphesizdir.

Kanun lâyihamının koyduğu hükümlere gelinece; birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci maddeleri yazıtışa dair faydalı görülen tashihlerden sonra aynen kabul eden Encümenimiz, altıncı maddedeki « Düyunu umumiye » tabiri üzerinde durarak bu tabirin mülga « Düyunu umumiye osmaniye varidatı muhassasa idaresi » ni hatırlattıktan başka maksut mefhumu da ifade etmediğini ve filhakika bir klişe halinde kullanılmakla beraber olsa olsa « Umumî borçlar » manasını tazammun edebilen « Düyunu umumiye terekibinin bu günkü selikamıza da uymadığını ve esasen Fransızca « Dette Publique » in bu yanlış terekibindeki « umumî » kelimesinin « Publie » in müradifi olmadığını; zira bu kelimenin Fransız dilinde « halka veya Hükûmete aidiyet » anlattığını, malî lehçeye göre de « Dette Publique » in ödenmesi Devlete teahhüt edilmiş borçların yekûnu demek olduğunu mütalea ederek « Düyunu umumiye » tabirini « Devlet borçları » tabirleriyle değiştirmiş ve bu hususta « Devlet borçları » gibi « amme borçları » tabirinin de kullanılması mümkün olduğunu Yüksek Reisliğe ilâveten arzı ittifakla karar vermiştir.

Lâyihamın yedinci ve sekizinci maddeleri aynen kabul edilmiş olmakla havalesi mucibince Bütçe encümenine tevdiî rica olunur.

Maliye E. Reisi	M. M.	Kâtib
İstanbul	Malatya	Kastamonu
A. Bayındır	Nasuhî Baydar	H. Dicle
Bursa	İzmir	Kayseri
Dr. G. Kahraman	K. Dursun	Ömer Taşcıoğlu
Kırklareli	Kırşehir	Malatya
Hamdi Kuleli	M. Seyfeli	M. Nedim Zaber
Manisa	Tokad	
F. Kurdoğlu	Cemal Kovalı	

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe encümeni

Mazbata No. 94

Esas No. 1/593

14 - V - 1941

Yüksek Reisliğe

Tasarruf bonoları ihracına dair Maliye vekilliğince hazırlanıp Başvekâletin 27 - III - 1941 tarih ve 6/1232 sayılı tezkeresile Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası Maliye encümeni mazbatasile birlikte Encümenimize tevdi buyurulmakla Maliye vekili Fuad Ağralı hazır olduğu halde tetkik ve müzakere olundu :

Bütün dünyayı yayılma tehlikesi altında bulunduran harbin henüz harp harici kalan milletlerin iktisadî ve malî vaziyetleri üzerinde yaptığı tesirler gittikçe ağırlaşmaktadır. Hassatan Millî müdafaa hazırlıklarının istilzam ettiği parayı normal varidat ile temin etmek imkânsız bir hale gelmiştir. Bu suretle harp iktisadî rejimine girmiş bütün Devlet maliyelerince tatbik edilmekte olan ve emisyonlara mehmaemken mâni olması dolayısıyla fiat tereffülerini önlemekte faydası bulunan tasarruf bonoları usulünün memleketimizde de tatbikî bir taraftan bankalara tevdi edilmemiş küçük tasarrufların Hazineye intikali ile Millî Müdafaa'nın fevkalâde masraflarından bir kısmını emisyona gidilmeden karşılamak ve diğer taraftan bu tasarruf sahiplerine ellerinde âtil duran servetlerden kazanç temin etmelerine imkân vermek ve nihayet bu vatandaşları asıl matlûp olan uzun vadeli Devlet istikrazlarına alıştırmak gibi hayırlı neticeler vereceği anlaşıldığından lâyiha esas itibarile encümenimizce de kabul edilmiştir.

Maliye encümeninin hazırladığı metin üzerinde cereyan eden müzakere sonunda birinci,

ikinci, üçüncü ve dördüncü maddelerde esasa taallük etmeyen ve ancak hükmü tamamlayıcı bazı kayıtlar ilâve edilmiş ve beşinci maddenin ücrete müteallik son fıkrası Teadül kanunu hükümlerine uygun bulunmadığından çıkarılarak madde tahsisata ve memurlara ait kısımlar ayrılmak üzere iki maddeye ayrılmış ve beşinci madde, Maliye encümeninin beşinci ve altıncı maddelerinin birinci fıkraları hükmü birleştirilmek suretile tanzim ve altıncı maddede bu işin Merkez bankası memurlarına gördürülebileceği tasrih edilmiştir.

Encümenimizin yedinci maddesinde de tahsisatın umumî bütçeye ne suretle tahsisat kaydile sarfedileceği beyan edilmiştir.

Bu değişiklikleri ihtiva etmek üzere yeniden tanzim edilen lâyiha Umumî Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulmuştur.

Reis	R. V.	M. M.
Çorum	Kastamonu	Muğla
İ. Eker	T. Coşkan	H. Kitapçı
Kâtip		
İstanbul	Bolu	Bursa
F. Öymen	C. Said Siren	A. Nevzat Ayas
Elâziğ	Giresun	İsparta
M. F. Altay	M. Akkaya	Mükerrem Karaağaç
İsparta	Kayseri	Konya
R. Ünlü	Suad Hayri Ürgüblü	R. Türel
Kütahya	Maraş	Tunceli
A. Tiridoğlu	M. Bozdoğan	M. Yenel

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Tasarruf bonoları ihracına dair kanun lâyihası

MADDE 1 — Amortisman sandığı Hazine kefaletile azamî 25 milyon liraya kadar hâmile muharrer «Tasarruf bonoları» ihracına mezundur.

MADDE 2 — Tasarruf bonolarının vade ve faizleri, tediye servisleri Maliye vekâletinin tasvibile Amortisman sandığına tesbit olunur.

Maliye vekâleti ledelicap bu bonoların Amortisman sandığı hesabına alım ve satımına ve faizlerinin tediyesine malsandıklarının tavsit hususunda icap eden tedbirleri almağa salâhiyetlidir.

MADDE 3 — Tasarruf bonoları, faizleri ve bunların tediyesine müteallik evrak, ihraç ve tediye dolayısıyla yapılacak ilânlar, her türlü vergi ve resimden muaftır.

MADDE 4 — Tasarruf bonolarının tedavülünden kaldırılabilmesi için iki ay müddetle ve müsavi fasılalarla on defa ilân yapılır. Bonolar son ilân tarihinden ve faizleri tediye edilmeleri lâzımgeldiği tarihten itibaren beş sene sonra Hazine lehine müruru zamana uğrar.

MADDE 5 — Tasarruf bonoları hasılından faizler, ihraç ve tediye servisi masrafları ve doğrudan doğruya bu bonolar için ihtiyar olunan diğer masraf ve ücretler çıkarıldıktan sonra kalacak miktar Amortisman sandığına Maliye vekâletine tesviye olunur.

Amortisman sandığına işbu bonolara müteallik işlerle tanzif edilecek Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası memurlarına Maliye vekâletinin tasvip edeceği miktarda ücret verilebilir.

MADDE 6 — Maliye vekâleti bu membadan temin edeceği mebalîği Milli Müdafaa için verilecek fevkalâde tahsisata karşılık olmak üzere irat kaydeder. Amortisman sandığına itfa için verilecek mebalîğ Düyunu umumiye bütçesine konulacak tahsisattan ödenir.

MALİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Tasarruf bonoları ihracına dair kanun lâyihası

MADDE 1 — 2724 numaralı kanun ile kurulmuş olan Amortisman sandığı Hazine kefaletile azamî 25 milyon liraya kadar hamiine muharrer kısa vadeli «tasarruf bonoları» ihracına mezundur.

MADDE 2 — Tasarruf bonolarının vade ve faizleri, ödeme servisleri Maliye vekâletinin tasvibile Amortisman sandığına tesbit olunur.

Maliye vekâleti icabında bu bonoların amortisman sandığı hesabına alım ve satımına ve faizlerinin ödenmesine malsandıklarının tavsite mezundur.

MADDE 3 — Tasarruf bonoları, faizleri ve bunların ödenmesine müteallik evrak, ihraç ve tediye dolayısıyla yapılacak ilânlar, her türlü vergi ve resimden muaftır.

MADDE 4 — Tasarruf bonolarının tedavülünden kaldırılabilmesi için iki ay müddetle ve müsavi fasılalarla on defa ilân yapılır. Bonolar son ilân tarihinden ve faizleri de ödenmesi lâzım gelen tarihten itibaren beş sene sonra Hazine lehine müruru zamana uğrar.

MADDE 5 — Tasarruf bonoları hasılından faizler, ihraç ve tediye servisi masrafları ve doğrudan doğruya bu bonolar için ihtiyar olunan diğer masraf ve ücretler çıkarıldıktan sonra kalacak miktar Amortisman sandığına Maliye vekâletine ödenir.

Amortisman sandığına işbu bonolara müteallik işlerle tanzif edilecek Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası memurlarına Maliye vekâletinin tasvip edeceği miktarda ücret verilebilir.

MADDE 6 — Maliye vekâleti bu membadan temin edeceği meblâğları Milli Müdafaa için verilecek fevkalâde tahsisata karşılık olmak üzere irat kaydeder. Amortisman sandığına itfa için verilecek meblâğlar Devlet Borçları bütçesine konulacak tahsisattan ödenir.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Tasarruf bonoları ihracına dair kanun lâyihası

MADDE 1 — 14 - VI - 1934 tarih ve 2794 sayılı kanun ile kurulmuş olan Amortisman sandığı tedavüldeki miktarı 25 milyon lirayı geçmemek üzere, Hazine kefaleti ile hâmiline muharrer, kısa vadeli «Tasarruf bonoları» ihracına mezundur.

MADDE 2 — Birinci madde mucibince çıkarılacak tasarruf bonolarının ihraç ve tediyesine ve piyasasının tanzimine müteallik muameleler, vade ve faizleri Hazinesinin tasvibi ile Amortisman sandığınca ifa ve tesbit olunur.

Maliye vekili, tasarruf bonolarının plâse edilmesine, tediyesine, faizlerinin ödenmesine ve piyasasının tanzimine müteallik muamelelerde malsandıklarını tavsitle mezundur.

MADDE 3 — Tasarruf bonoları, faizleri ve bu bonoların ihracına, tediyesine ve faizlerinin ödenmesine müteallik evrak ile bu hususta yapılacak her nevi ilânlar her türlü vergi ve rüsumdan muafıdır.

MADDE 4 — Tasarruf bonoları vadelerinin hulûl ettiği ve faizleri de tediyelerinin meşrut bulunduğu tarihten beş sene sonra Hazine lehine müruru zamana uğrar.

MADDE 5 — Tasarruf bonolarının hasılatı Amortisman sandığınca Hazineye devredilir. Bu hasılat Hazinece Millî Müdafaa hizmetlerine müteallik fevkalâde tahsisata karşılık olmak üzere irat kaydolunur.

MADDE 6 — Tasarruf bonolarına müteallik muameleler Amortisman sandığınca Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası memurlarına görürülebilir.

MADDE 7 — İşbu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 8 — İşbu kanun hükümlerini yürütmeye Maliye vekili memurdur.

21 - III - 1941

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>Dr. R. Saydam H. Menemencioğlu</i>		<i>S. Arıkan</i>
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
<i>Fayık Öztrak</i>	<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>F. Ağralı</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
<i>Yücel</i>	<i>A. F. Cebesoy</i>	<i>H. Çakır</i>
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
<i>Dr. H. Alataş</i>	<i>R. Karadeniz</i>	<i>Muhlis Erkmen</i>
Mü. V.	Ti. V.	
	<i>M. Ökmen</i>	

MADDE 7 — İşbu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 8 — İşbu kanun hükümlerini yürütmeye Maliye vekili memurdur.

B. E.

MADDE 7 — Tasarruf bonolarının faizleri ihraç ve tediye masrafları ile bu bonolar için ihtiyar olunan diğer bilûmum masraf ve ücretlerle tedavülden kaldırılması icap eden bono bedelleri umumî bütçede açılacak ayrı bir fasla tahsisat kaydile sarfolunur.

Maliye vekili, bu madde mucibince yapılacak masrafları karşılamak ve bilâhara tahsisatı ile mahsubu yapılmak üzere Amortisman sandığına 100 000 liraya kadar avans verebilir.

MADDE 8 — Hükûmetin yedinci maddesi aynen.

MADDE 9 — Hükûmetin sekizinci maddesi aynen.